

CULTURA

La policia italiana 'rescata' un Picasso de 15 milions d'euros

Un quadre robat de Picasso datat del 1912 i valorat en 15 milions d'euros ha sigut recuperat per la policia italiana. La secció de béns culturals dels Carabinieri va trobar la tela, corresponent al període cubista de l'artista. *Violin et bouteille de bass* fa 54 per 45 centímetres i estava "a punt de ser ex-

portada" del país, segons una font del ministeri de Cultura italià. L'obra té "una excepcional rellevància artística", segons el general Mariano Mossa, que ha presentat la pintura a la premsa. El 1978 pertanyia a un jubilat romà del qual la policia no ha revelat més dades.

LLUITA VEÏNAL

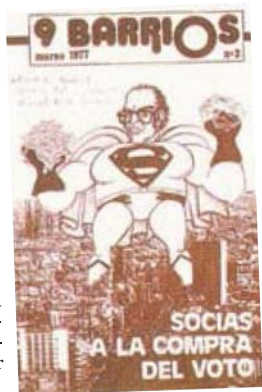
"Salvem Barcelona per la democràcia!"

El periodista i historiador Marc Andreu ret homenatge a la gent anònima que va batallar per acabar amb el franquisme i transformar els barris de la capital catalana

SÍLVIA MARIMON
BARCELONA

Durant els anys 70 les associacions de veïns van aconseguir la destitució de dos alcaldes franquistes, Josep Maria de Porcioles i Joaquim Viola; van aturar projectes urbanístics; van marcar l'agenda política, i van forçar l'Ajuntament de Barcelona a acumular sòl per fer serveis i equipaments. A tots aquests ciutadans, que van transformar els barris, els ret homenatge el periodista i historiador Marc Andreu a *El moviment ciutadà i la reconstrucció de Barcelona (1968-1986)* (L'Avenç). "És de justícia històrica recuperar una memòria, una història poc coneguda i encara menystinguda", diu Marc Andreu.

El periodista i historiador ha viscut en pròpia pell la lluita veïnal. Encara no caminava i ja acompanyava els pares a les manifestacions per reivindicar una escola pública. "Els meus records no encaixen amb el relat canònic que s'ha fet de la Transició com un procés modèlic dirigit des de dalt, ni tampoc amb el relat oficial del model Barcelona venut des del 1992", explica Andreu. Per això es va decidir a escriure un llibre que l'Ajuntament de Barcelona finalment va optar per no coeditar amb L'Avenç.

Orígens burgesos

Les associacions 'bombillaires' i les dels barris populars

En sis anys d'investigació, una de les coses que més ha sorprès Andreu són alguns noms dels primers membres de la Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona (FAVB): "Fins ara s'havia passat bastant de puntetes sobre l'origen burgès de les associacions de veïns", assegura Andreu. El periodista ha hagut de consultar piles de paperassa burocràtica fins a trobar qui van ser els promots que van voler liderar el moviment veïnal. "La Federació va néixer el 1972 per iniciativa de quatre associacions de comerciants o *bombillaires* (un apel·latiu irònic sobre els comerciants que en època de l'alcalde

Porcioles es preocupaven sobretot de les subvencions dels llums de Nadal). Aquestes associacions, en la seva gran majoria, estaven en mans de gent que no tenien res de progressista. Tampoc tenien cap actitud positiva envers els nous corrents dels barris", assegura Andreu. Darrere dels *bombillaires* hi havia personalitats ben relacionades amb Porcioles, entre les quals l'industrial tèxtil Enric Pantaleoni i el marxant d'art i propietari de la Sala Parés, Joan Antoni Maragall. L'Associació de Comerciants i Veïns de la Rambla tenia la seu a l'Hotel Oriente de la cadena HUSA, propietat de José Gaspart. El seu fill, Joan Gas-

part, futur president del Barça, va ser membre de la comissió gestora i de la junta de la FAVB fins al 1975. "L'objectiu era mirar de controlar, diluir o canalitzar el puixant moviment associatiu veïnal dels barris obrers i populars", assegura Andreu. No se'n van sortir. "Entre la primavera del 1974 i la del 1975 la FAVB va passar de no demanar la commutació de la pena de mort a Puig Antich a manifestar-se públicament a favor de l'amnistia", afegeix el periodista i historiador. Que hi havia distinció entre *bombillaires* i associacions de barris populars ho demostra un informe del Govern Civil del 27 d'abril del 1975 titulat *Enfoque correcto de la FAVB*. A l'informe, les associacions

están classificades per districtes i amb colors blaus i vermells. Distingeix entre les "*bombilleras o folkloricas que iniciaron su actuación hace unos veinte años y las llamadas de barrio (contestatarias o reivindicativas que surgen hace un par de años con unas directrices homogéneas y dedicación notable)*".

Cartell que reclama per a usos públics els terrenys que Catalana de Gas ocupava a la Barceloneta. ARXIU FAVB

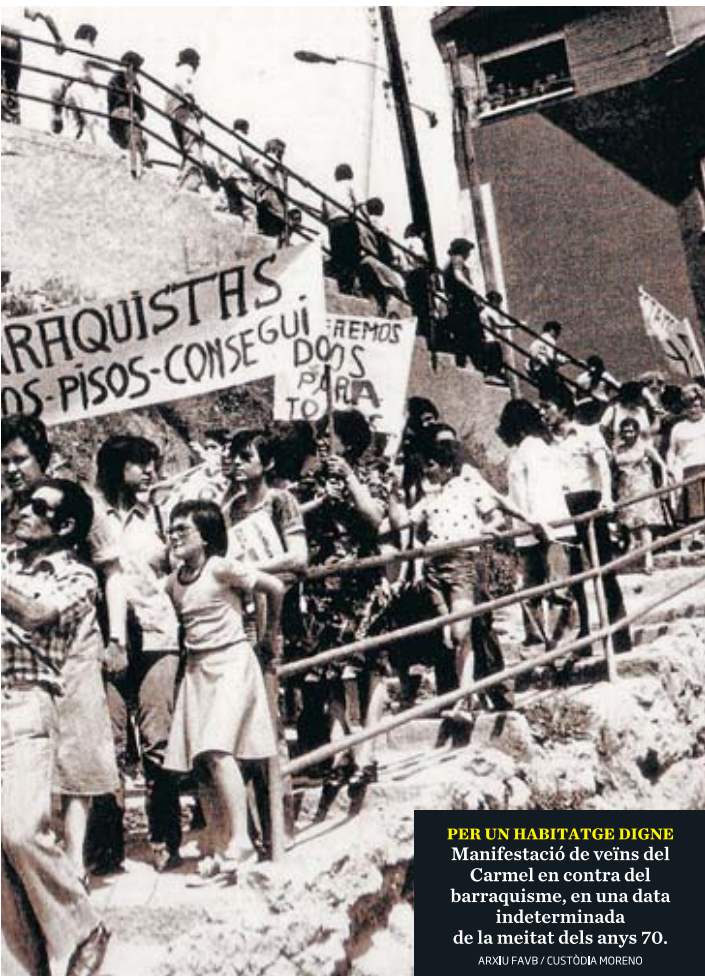
Jordi Savall, Medalla d'Or al mèrit cultural

L'Ajuntament de Barcelona distingirà el músic Jordi Savall amb la Medalla d'Or al mèrit cultural. El consistori ha valorat la seva tasca de difusió de la música antiga i d'haver situat Barcelona en el panorama musical mundial. A més, també guardonarà el Restaurant Pitarra amb la Medalla d'Or al mèrit cívic.

Mika se suma al cartell del Festival de Pedralbes

Els Jardins de Pedralbes acolliran el 10 de juliol el concert de Mika, que se suma a un cartell en el qual ja hi havia confirmats músics com Bob Dylan, Paul Weller, Pet Shop Boys, Miguel Poveda, Goran Bregovic i Anastacia. El cantant angolobanès té previst publicar un disc aquest any amb noves cançons.

PER UN HABITATGE Digne
Manifestació de veïns del Carmel en contra del barraquisme, en una data indeterminada de la meitat dels anys 70.

ARXIU FAVB / CUSTODIA MORENO

Tombar dos alcaldes

Els veïns van forçar la dimissió de Porcioles i Viola
"No ha passat enloc més que les associacions de veïns aconseguissin fer dimidir dos alcaldes", afirma Andreu. Josep Maria de Porcioles va indignar els veïns amb l'especulació. Des dels veïns del Poblenou i la

Barceloneta pel pla de la Ribera (que li van aturar) als de Nou Barrils pel pla Torre Baró - Vallbona - Trinitat. L'origen d'aquesta última ira veïnal va ser un pla parcial que especulava sobre 535 hectàrees i preveia enderrocar 4.370 habitatges sense aclarir on aniria la gent. Es va fer una assemblea multitudinària al cinema Trinitat i es van presentar 3.000 impugnacions al ple municipal que es va celebrar l'11 de maig del 1973. Els veïns de Nou Barris, al costat dels barraquistes del Carmel, van irrompre a l'Ajuntament, van boicotejar el ple i després es van manifestar als carrers amb la consegüent contundent actuació policial. Davant l'escàndol, l'endemà mateix van destituir Porcioles i el pla parci-

al va ser retirat. L'altre alcalde foragitat pels veïns va ser Joaquim Viola. "En la substitució d'Enric Masó per Viola al capdavant de l'Ajuntament de Barcelona, el setembre del 1975, hi van jugar un paper decisiu tant el governador Martín Villa com, des de l'ombra, l'exalcalde Porcioles i l'aleshores president de la Diputació de Barcelona, Juan Antonio Samaranch", defensa Andreu. A Viola se l'acusava de defensar els interessos del Banc de Madrid. En una carta a Martín Villa, Viola admetia que no se n'havia sortit: "El planteamiento político que se deseaba lograr con la nueva Administración está marchitándose a marchas forzadas. Yo me responsabilizo aún hoy, pero nadie puede asegurar mayores complicaciones". Hi va haver una campanya exigint la seva dimissió amb el crit de "Viola a la cassola", que acabaria amb el seu cessament a finals del 1976. El següent alcalde, José María Socias Humbert, no va tenir més remei que assumir bona part de l'agenda veïnal.

Els secrets de Martín Villa

La guerra bruta contra el moviment veïnal

Marc Andreu va entrevistar Rodolfo Martín Villa el 2013. Va ser abans que l'exministre fos notícia per les imputacions de Maria Servini de Cubría, la jutge que investiga des de Buenos Aires l'única causa oberta contra els crims del franquisme. "Martín Villa mai aborda la seva etapa a Barcelona malgrat haver reconegut en alguna entrevista que «la política de realidades» apresada durant les seves estades a Catalunya com a delegat del Sindicat Vertical (1965) i governador civil (1974-1975) va ser molt important en la seva carrera", afegeix l'autor. "Era conscient de la guerra bruta contra el moviment veïnal, però ell ho nega tres vegades", detalla Andreu. A l'entrevista, Martín Villa li diu que tampoc no hi havia connexió entre altres barraquistes i la policia: "Yo en la jefatura provincial del Movimiento, en cuanto a denuncias, como podría haber sido al final de la guerra o durante mucho tiempo, no lo sé, [una] conexión [entre] Movimiento, policia y tal, yo ya eso sí que digo claramente que no me lo encontré". Andreu està convençut que menteix: "Potser perquè les proves es van perdre amb els arxius provincials del Movimiento que ell, ja com a ministre de Governació, va ordenar destruir l'abril del 1977". Al llibre el periodista explica què va pas-

El butlletí Sants, del Centre Social de Sants, amb la crònica de la reunió que Fraga va tenir amb la FAVB i dirigents veïnals (desembre del 1975). ARXIU FAVB

sar quan va apagar la gravadora: "Va recordar amb simpatia dirigents veïnals com Albert Pons Valón i Miquel Esquirol (representants dels bombillaires) i, en canvi, no tenia la mateixa amb un altre històric membre de la FAVB, Carles Prieto", defensa Andreu. Villa diu: "Bueno, sí, pero este era de los otros. Era comunista como esa chica que fue diputada, ¿cómo se llamaba?" Es tracta d'Eulàlia Vintró: "Comunista pero simpática".

Els cantautors als barris

L'impacte polític dels concerts de Serrat i Raimon

No era fàcil cantar als anys 70. El 14 de juliol del 1975 el Govern Civil de Barcelona tenia una llista negra de cantants. Estaven prohibides les actuacions de cantautors com Paco Ibáñez, Lluís Llach, Elisa Serna, Serrat i Sisa. Malgrat tot, les associacions de veïns van convidar-los. El febrer del 1976 la FAVB va organitzar la sèrie de vuit recitals Raimon als barris. Raimon, a qui van cancel·lar tres concerts a Madrid per ordres de Franco, va actuar a la ciutat. Desafiant una ordre de recerca i captura, Serrat va aterrar a Barcelona el 20 d'agost del 1976. Serrat als barris va ser una operació d'alta volada. Segons Andreu, la documentació interna de la FAVB revela que el retorn del cantautor als escenaris catalans va ser orquestrat per l'empresari de la Gauche Divine Oriol Regàs i Elisa Lumberras de l'Associació de Veïns del Poble-sec. "L'impacte polític va donar oxigen a la FAVB en plena campanya Salvem Barcelona per la democràcia i en un moment d'enduriment del règim postfranquista de l'alcalde Viola", conclou Andreu.

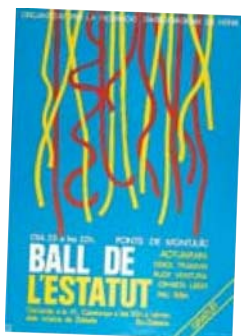
Insubornables, malgrat les pressions

Èxit

- **Fi de l'autoritarisme**
El moviment veïnal va influir i condicionar el procés de reforma democràtica.
- **Independència**
A Barcelona, Andreu defensa que les associacions veïnals no han sigut controlades pel poder polític.
- **Model de ciutat**
En detriment de la classe dominant, es va avançar cap a un model de ciutat, el model Barcelona.

Fracàs

- **Participació**
S'ha batallat, però no s'ha aconseguit una democràcia més participativa. S'ha topat amb la resistència de vells poders econòmics i nous poders polítics.

Cartell de la FAVB convocant al Ball de l'Estatut, organitzat el dia de Sant Jordi del 1977 a les Fonts de Montjuïc. ARXIU FAVB